

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาสาสมัครประจำหมู่บ้านในตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงการตำรวจอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาสาสมัครฯ ทั้งนี้เพื่อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงโครงการตำรวจอาสาสมัครฯ ต่อไป

การเก็บข้อมูลได้จากประชาชนทุกหมู่บ้านในตำบลสุเทพที่มีตำรวจอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน มีทั้งหมด 13 หมู่บ้าน โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน รวมจำนวน 323 คน คิดเป็นร้อยละ 80.15 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ทั้งหมด ซึ่งจะกระจายกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านต่อไปนี้ หมู่ที่ 1 บ้านเชิงดอย หมู่ที่ 2 บ้านห้วยแก้ว หมู่ที่ 4 บ้านห้วยทราย หมู่ที่ 5 บ้านไร่เปิง หมู่ที่ 6 บ้านโป่งน้อย หมู่ที่ 7 บ้านช่างทอง หมู่ที่ 8 บ้านหลังห้า หมู่ที่ 9 บ้านดอยสุเทพ หมู่ที่ 10 บ้านอุโมงค์ หมู่ที่ 13 บ้านสันลมจอย หมู่ที่ 14 บ้านป่าแดง หมู่บ้านละ 25 คน และหมู่ที่ 11 บ้านดอยปู่ หมู่ที่ 12 บ้านต่าหนัก หมู่บ้านละ 24 คน

ประชาชนในตำบลสุเทพที่ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 323 คน เป็นเพศชาย จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 48.0 เป็นเพศหญิง จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 35.02 ปี ส่วนใหญ่ประชาชนสมรสแล้ว จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9 เป็นโสด จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 หย่าร้าง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และมีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษามากที่สุด แบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3 ค้าขาย จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 ลูกจ้างหรือพนักงานของเอกชน จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 เกษตรกรรม จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 รับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0 และประกอบอาชีพอื่นๆ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8 มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของประชาชนคือ 5,732.80 บาท

5.1.1 การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน

การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาสาสมัครประจำหมู่บ้านไม่มีสิ่งใดที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานจนถึงขั้นก่อปัญหาทั้งในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การบริการให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การบรรเทาสาธารณภัย และการให้บริการอำนวยความสะดวกทั่วไป โดยประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าตำรวจอาสาสมัคร มีการปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดีในทุก ๆ ด้าน

ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ทั้งในการพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้น การค้นหาสาเหตุของปัญหา การพิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ปัญหา และการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาภายในหมู่บ้าน

5.1.2 การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (Sig. = 0.000) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะที่แปรผกผัน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำ จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาสาสมัครประจำหมู่บ้านเป็นไปอย่างดี จึงยอมรับสมมติฐาน คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับต่ำ ไม่ได้เป็นปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน

5.1.3 การเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงโครงการตำรวจอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน

ควรมีการเพิ่มจำนวนตำรวจอาสาสมัครฯ ให้เพียงพอที่จะสอดส่องดูแลและป้องกันเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นในชุมชนได้อย่างทั่วถึง พร้อมทั้งจัดอบรมหรือการฝึกเพื่อเพิ่มทักษะ สมรรถนะ ประสิทธิภาพของตำรวจอาสาสมัครฯ ให้ทำงานได้มีประสิทธิภาพใกล้เคียงกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และควรมีการประเมินประสิทธิภาพของงาน เพิ่มความรู้ทางด้านกฎระเบียบ กฎหมายที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาสาสมัครฯ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากขึ้น ตลอดจนเพิ่มงบประมาณในการซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ เช่น เครื่องมือสื่อสาร อุปกรณ์ในการจับกุมและปราบปราม และควรเพิ่มค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ของตำรวจอาสาสมัครฯ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาสาสมัครฯ

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาสาสมัครฯ ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีสิ่งใดที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานจนถึงขั้นก่อปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ จะเกิดจากปัจจัยภายในของหน่วยงานตำรวจอาสาสมัครฯ เท่านั้น ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จากข้อเสนอแนะของตำรวจอาสาสมัครฯ ระบุว่า ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาสาสมัครฯ คือ จำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานมีไม่เพียงพอ ขาดแคลนอุปกรณ์และเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามปัญหาต่างๆ ปัญหาค่าตอบแทนและเบี้ยเลี้ยงที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน ปัญหาความไม่รู้กฎหมาย ข้อระเบียบต่างๆ ในการดำเนินงานของตำรวจอาสาสมัครฯ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นหน้าที่หน่วยงานทั้งหลายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจจำเป็นต้องเร่งหาทางทำความเข้าใจและแก้ไขปัญหาดังกล่าว เนื่องจากถ้าประชาชนที่อาสาเข้ามาเป็นตำรวจอาสาสมัครฯ แล้ว ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน รวมถึงขาดอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้อำนวยความสะดวกและป้องกันสวัสดิภาพในการทำงานแล้ว จะส่งผลให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพในระยะยาว อาจจะทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ในอนาคต ในที่สุดประชาชนจะเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาต่าง ๆ

ผลการศึกษาพบปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานของตำรวจอาสาสมัครฯ ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์และเครื่องมือ ปัญหาเรื่องค่าตอบแทน ปัญหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สำราญ ต้นเรียงศรี (2529) ที่พบว่ากองอาสารักษาดินแดน มีสมาชิกที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตนเอง ขาดอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ผลการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยภายในทางด้านกำลังพล เครื่องมือ อุปกรณ์ และค่าตอบแทนนั้น ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาสาสมัครฯ

ประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับต่ำในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหา การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีแก้ปัญหา และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา

จากผลการศึกษาที่ได้ เมื่อนำมาวิเคราะห์ตามแนวคิดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ จะเห็นว่าการดำเนินการตำรวจชุมชนสัมพันธ์มีบางประเด็นเท่านั้นที่ประสบผลสำเร็จ กล่าวคือ การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างตำรวจและประชาชนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมสามารถบรรลุผลบางส่วนเท่านั้น แต่ประชาชนส่วนมากยังไม่มีส่วนร่วมในปฏิบัติงานของตำรวจ

อาสาสมัครฯ หรือมีส่วนร่วมเป็นเพียงบางกลุ่มเท่านั้น เช่น ผู้นำชุมชน หรือผู้ที่สมัครเข้ามาเป็น ตำรวจอาสาสมัครฯ ประชาชนส่วนมากยังขาดความเข้าใจ โดยคิดว่าโครงการตำรวจอาสาสมัครฯ เป็นเพียงกิจกรรมที่ตำรวจบริการประชาชน หรือเป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์กับประชาชน บางกลุ่มเท่านั้น หรือเป็นเพียงการประชาสัมพันธ์สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ตำรวจ เป็นต้น

ปัญหาการมีส่วนร่วมดังกล่าวสามารถสะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน ได้อย่างดี กล่าวคือ โครงการตำรวจอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ภายใต้แนวคิดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ยังเป็นการสื่อสารทางเดียวอยู่ หรือถ้าเป็นการสื่อสารสองทาง ก็ยังไม่อยู่ในระดับที่สมบูรณ์ โครงการดังกล่าวยังเป็นเพียงแค่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการดำเนินงานต่างๆ หรือ เป็นเพียงการสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในระดับเจ้าหน้าที่ของรัฐกับระดับผู้นำชุมชน เท่านั้น ยังขาดปัจจัยที่สำคัญอีกระดับ คือ ระดับสมาชิกของชุมชน ซึ่งเมื่อแยกตามการดำเนินการชุมชนสัมพันธ์ ผลการดำเนินการยังไม่ดีเท่าที่ควร ได้แก่ การพบปะเยี่ยมเยียนร่วมกิจกรรม การศึกษาวิเคราะห์ปัญหา การประชุมวางแผน การเตรียมการจัดระบบงานและประเมินความพร้อม การแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเอง การจัดระบบประสานงาน การติดตามประเมินผลขั้นตอนต่างๆ ที่ได้กล่าวมาจะไม่เกิดประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริง ถ้าขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จีรพรรณ มุธุระ (2537) ที่พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประกอบด้วย ความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความเกรงใจผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าความเชื่อถือผู้นำ นอกจากนี้ยังพบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีผู้นำที่มีความสามารถเข้าใจในมาตรการด้านต่างๆ ที่นำมาใช้ในการดำเนินงาน และสามารถประสานเจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าหน้าที่มูลนิธิโครงการหลวงและมีศักยภาพในการบริหารจัดการองค์การได้เป็นอย่างดี และได้เสนอแนะว่าในการรณรงค์ให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแล้ว ปัจจัยสำคัญ คือ การพัฒนาคนใน ระดับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ระดับผู้นำชุมชน และระดับสมาชิกของชุมชน

จากที่กล่าวมา ถ้าต้องการให้โครงการตำรวจอาสาสมัครประจำหมู่บ้านประสบผลสำเร็จ ทั้งทางด้าน การปฏิบัติงาน ด้านการสร้างชุมชนสัมพันธ์ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน จำเป็นต้องเน้นการปรับปรุงและแก้ไขในหลายด้าน ได้แก่ ควรมีการเพิ่มงบประมาณในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ ควรเพิ่มค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ของตำรวจอาสาสมัครฯ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความสงบสุขของประชาชนเป็นหลัก รวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้นำชุมชน ต้องพยายามสร้างมีการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากกว่านี้ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้นำชุมชน

ต้องสร้างความเข้าใจถึงผลดีของการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การได้รับการแก้ไขปัญหอย่างแท้จริงและต่อเนื่องหรือการจัดให้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งอาจทำได้ทั้งชุมชนหรือแบ่งทำกิจกรรมตามกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน เป็นต้น และที่สำคัญที่สุด เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมุ่งสร้างความเข้าใจ ความเชื่อมั่น และความศรัทธาในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจและตำรวจอาสาสมัครฯ ให้ประชาชนได้เห็นผลเป็นรูปธรรม เพื่อแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมกับตำรวจอาสาสมัครฯ ปฏิบัตินั้นเป็นการมุ่งสร้างประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนอย่างแท้จริง

5.3 ข้อเสนอแนะ

1) ควรมีการสนับสนุนการทำงานของตำรวจอาสาสมัครฯ รูปแบบต่างๆ ได้แก่ การเพิ่มเงินเดือน เบี้ยเลี้ยง เพื่อเป็นการเพิ่มขวัญ กำลังใจแก่ตำรวจอาสาสมัครฯ เนื่องจากปัจจุบันเบี้ยเลี้ยงที่ตำรวจอาสาได้รับน้อยมากเมื่อเทียบกับหน้าที่ที่รับผิดชอบและค่าครองชีพที่สูงขึ้น

2) ควรมีการสนับสนุนงบประมาณ ด้านเครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ในการจับกุมและปราบปราม เครื่องแบบตำรวจอาสาสมัครฯ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความสะดวกในการทำงาน และลดความเสี่ยงจากการปฏิบัติหน้าที่

3) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านของตน โดยพยายามสื่อให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ตลอดจนการป้องกันและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเป็มรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติและเกิดประโยชน์ได้จริง